

סקירה: "ייצוג נפרד אינו ייעוץ נפרד":

המקרים בהם ניתן היתר לראש הממשלה, הממשלה או לשרים לקבל ייצוג משפטי נפרד בעתירות לבג"ץ שלא על ידי הייעוץ המשפטי לממשלה בין השנים 2016-2026

עו"ד דפני בנבניסטי, עו"ד ענת טהון אשכנזי

מסמך זה סוקר את המקרים המרכזיים שבהם ראש הממשלה, הממשלה או שר מכהן, הגישו בקשה לייצוג נפרד מהייעוץ המשפטי לממשלה, בעשור האחרון, בין השנים 2016 עד 2026. המסמך מתמקד במקרים שבהם הבקשה לייצוג נפרד אושרה על ידי הייעוץ המשפטי לממשלה, תוך בחינה האם עמדת היועצת המשפטית לממשלה אומצה על ידי בג"ץ.

בפתח הדברים נדגיש כי על פי ההלכה ארוכת השנים, היועצת המשפטית לממשלה היא בעלת הסמכות לייצג את הממשלה בערכאות, וכי רק במקרים "חריגים ונדירים", "יוצאי דופן במהותם",¹ הממשלה מוסמכת להניח בפני בית המשפט עמדה אחרת, לרבות באמצעות ייצוג נפרד.

בהתאם לעקרון זה, ההליך לאישור הייצוג הנפרד עובר דרך שלושה שלבים: בשלב הראשון, היועצת המשפטית מחליטה האם היא מסרבת לייצג בבית המשפט את עמדת הממשלה; בשלב השני, הממשלה או חבר מחבריה רשאים להגיש בקשה ליועצת המשפטית לממשלה למתן אישור לייצוג נפרד; בשלב השלישי, היועצת המשפטית לממשלה מוסמכת לאשר או לדחות את הבקשה בהתאם לאופי השאלה שמעוררת העתירה, וכמו כל החלטה, גם החלטה זו יכולה לעמוד בפני ביקורת שיפוטית של בג"ץ.

להשלמת התמונה יצוין כי בימים אלו מקודמת הצעת חוק היועץ המשפטי לממשלה (חוות דעת, ייצוג ופיקוח), התשפ"ו – 2026 (להלן: "הצעת החוק לעניין חוות הדעת המחייבת וייצוג"). הצעת החוק מבקשת להסמיך את הממשלה לפעול בניגוד לחוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, לאפשר גם למשרדי הממשלה לעשות כן, ובמקרים מסוימים לשלול את האפשרות של היועץ המשפטי לממשלה להציג את עמדתו בפני בתי המשפט. אם תתקבל, תשנה הצעת החוק באופן דרמטי את מעמדו ואת תפקידו של היועץ המשפטי לממשלה, ולדעתנו תפגע באופן משמעותי ביכולתו להבטיח את שלטון החוק. הנתונים שיוצגו להלן בסקירה זו מלמדים כי המוטיבציה לקדם ייצוג נפרד אינה נובעת מן הרצון לאפשר לממשלה לממש את מדיניותה, אלא מן הרצון לאפשר לה לפעול מבלי להיות מחויבת לעמדתו המשפטית של היועץ המשפטי לממשלה, ובכך להחליש את המחויבות לשלטון החוק ולערכים דמוקרטיים נוספים.

תמצית הנתונים שעלו מתוך הבדיקה שערכנו

- בין השנים 2016-2022, מצאנו שהממשלה או חברה ביקשו לקבל היתר לייצוג נפרד בארבע עתירות לפחות, ובשתיים מהן הייעוץ המשפטי לממשלה נתן היתר לייצוג נפרד.
- מראשית הקדנציה של הממשלה הנוכחית בחודש דצמבר 2022, מצאנו כי ראש הממשלה, שרים והממשלה במליאתה הגישו 42 בקשות למתן היתר לייצוג נפרד, ומתוכן היועצת המשפטית לממשלה התירה לייצוג נפרד ב-33 מקרים, ודחתה את הבקשה לייצוג נפרד בתשעה מקרים.²

¹ בג"ץ 31238-09-24 השר לביטחון לאומי נ' היועצת המשפטית לממשלה, פס' 45 לפסק דינה של השופטת ברק-ארז (9.3.2025) (להלן: בג"ץ הייצוג הנפרד).

² חלק מן הנתונים עלו מעתירה שהתבררה בחודשים האחרונים ובה התבקש הייעוץ המשפטי לממשלה לחשוף את מספר המקרים שבהם התבקש היתר לייצוג נפרד. נציין כי אין בידינו את רשימת המקרים המלאה, כפי שהועברה לידי העותרים (עת"מ 14889-10-24 פואה נ' היועצת המשפטית לממשלה).

• מתוך 42 המקרים שבהם מצאנו שהתבקש ייצוג נפרד, 29 הליכים הגיעו לכדי סיום והכרעה. כדי לבחון את עמדת בג"ץ במצבי המחלוקת בין הצדדים, יש לנכות מתוך מקרים אלו הליכים שבהם לא היה פער עמדות ממשי בין היועצת המשפטית לממשלה לבין הממשלה (3 מקרים) או שהתייתרו מנסיבות חיצוניות מובהקות (מקרה אחד). במקרים שנותרו, שבהם עמד לפתחו של בית המשפט פער עמדות מהותי, עולה כי במרבית המקרים בית המשפט אימץ את עמדתה של היועצת המשפטית לממשלה – בין אם בפסקי דין שקיבלו את העתירות, ובין אם משום שהממשלה בחרה לחזור בה או ליישר קו עם הנחיותיה במהלך הדיון. למעשה, בשלושה מקרים בלבד פסק בג"ץ בניגוד לעמדת היועצת המשפטית לממשלה וקיבל את עמדת הממשלה.

התמונה הכללית העולה מהנתונים היא שבג"ץ לרוב מאמץ את עמדת היועצת המשפטית לממשלה, ורק במקרים מעטים (7%) אינו מקבל אותה.

להשלמת התמונה, יש להדגיש כי מסמך זה אמנם מפרט את המקרים החריגים שבהם הייעוץ המשפטי לממשלה אינו תומך בהחלטות ממשלה, אך אין בו ביטוי להיקף הנרחב מאוד של החלטות והליכים שבהם הממשלה יוצגה על ידי הייעוץ המשפטי לממשלה. כך, לדוגמא, מדוח פרקליטות המדינה לסיכום שנת 2023 עולה כי בשנה זו הושלם הטיפול במחלקת הבג"צים בכ-1,380 עתירות לבג"ץ, ואף בניכוי עתירות ביטחוניות, מדובר על מאות רבות של עתירות שבהן המדינה יוצגה על ידי הייעוץ המשפטי לממשלה.³ אם כן, ניתן לומר בוודאות כי ברוב רובם של המקרים הייעוץ המשפטי לממשלה עשה כל אשר לאל ידו על מנת לממש את מדיניות הממשלה.⁴

הממשלה מבקשת לטעון כי היקף הבקשות לייצוג נפרד מעיד, כשלעצמו, על "חילוקי דעות מהותיים וממושכים" עם היועצת המשפטית לממשלה. אולם, מכיוון שבמרבית המקרים עמדת היועצת המשפטית לממשלה למעשה מאומצת בבית המשפט, הרי שמספר הבקשות עשוי דווקא להעיד על ניסיון מתמשך מצד הממשלה לפעול בניגוד לדיון ועל עמידתה של היועצת המשפטית לממשלה בבלימת ניסיונות אלו. לראיה, ניתוח המקרים שבהם ביקשה הממשלה ייצוג נפרד מלמד, כי במקרים רבים אכן מדובר ביוזמות המבקשות להחליש את הדמוקרטיה הישראלית באמצעות פגיעה בסמכות בית המשפט לביקורת שיפוטית על החלטות הממשלה, פגיעה בעצמאות מערכת המשפט, פגיעה בזכות לשוויון, פגיעה במינהל תקין, בהליכים ראויים של מינויים ופיטורים בשירות הציבורי ועוד.

א. אודות חשיבות הסמכות הבלעדית לייצוג הנתונה ליועצת המשפטית לממשלה

עקרון יסודי בשיטת המשפט הישראלי הוא כי היועצת המשפטית לממשלה היא המייצגת הבלעדית של המדינה בבתי המשפט בהליכים המשפטיים הלא-פליליים (לצד תפקידים נוספים כגון ראש התביעה הכללית מטעם המדינה).⁵ ייצוג הממשלה בערכאות אינו אלא המשך ישיר של תפקידה כבלם הפנימי בתוך הממשלה בפני הפרת החוק על ידי הממשלה, וכמייצגת של אינטרס הציבור בשמירה על שלטון החוק. וכפי שהדגיש בג"ץ רק לאחרונה: "ייצוג המדינה בערכאות הוא [...] ההמשך הטבעי והמתבקש של מתן הייעוץ המשפטי לממשלה".⁶

כפרשנית המוסמכת של החוק, על היועצת המשפטית לממשלה לקבוע האם החלטה של הרשות המבצעת היא במסגרת החוק והדין, כל עוד לא קבע בית המשפט אחרת. אם היועצת המשפטית לממשלה קובעת כי החלטת הרשות המבצעת חורגת מגבולות החוק והדין, על הרשות לחזור בה מהחלטתה או לעצבה באופן אשר יהלום את מגבלות החוק. עקרון זה נועד להגן על שלטון החוק במדינה. מנגד, ככל שהחלטת הרשות המבצעת היא במסגרת הדין אך יש הליך משפטי נגדה, היועצת המשפטית לממשלה היא המספקת למדינה את ההגנה בבית המשפט.

³ פרקליטות המדינה, סיכום שנה 2023, עמ' 92.

⁴ לי נעים "מנסים להיפטר מעמוד יסוד בדמוקרטיה: מה עומד מאחורי הרצון לפטר את היועצת?" N12 (6.3.2025).

⁵ ראו למשל סעיף 4 לחוק לתיקון סדרי הדין האזרחי (המדינה כבעל דין), התשי"ח-1958; ותקנה 7(ב) לתקנות סדר הדין בבית המשפט הגבוה לצדק, התשמ"ד-1984. עוד על סמכויות הייעוץ המשפטי ראו: גיא לוריא, הייעוץ הטוב: אמות מידה להערכת הייעוץ המשפטי לממשלה, 136 (מחקר מדיניות 108, 2015).

⁶ בג"ץ הייצוג הנפרד, לעיל ה"ש 1, פס' 44 לפסק דינה של השופטת ברק-ארז.

מכאן כי התעלמות מעמדת היועצת המשפטית לממשלה וניסיון להכשיר את ההחלטה על ידי ייצוג נפרד – לא רק מחלישים את מעמדה של היועצת, אלא **פוגעים במישרין בעקרון שלטון החוק**, תוך ניסיון לפעול בניגוד לחוק ולדין.⁷

בעבר, ייצוג נפרד התבקש והותר במקרים נדירים בלבד. העלייה הדרמטית במספר הבקשות מעידה על שינוי מהותי בהתנהלות הממשלה, אשר ביקשה עד כה להפוך את החרג לכלל, הלכה למעשה, וכאמור לעיל, בתקופה זו מבקשת אף לשנות זאת בחקיקה בהצעת החוק לעניין חוות הדעת המחייבת והייצוג. יותר מכך, הנתונים המוצגים במסמך מראים כי במרבית המקרים בג"ץ אימץ את עמדת היועצת המשפטית לממשלה ודחה את עמדת הממשלה. הדבר מחזק את הטענה כי אין מדובר במחלוקות משפטיות לגיטימיות, אלא על ניסיון לשנות את כללי המשחק, להחליש את מערך האיזונים והבלמים וליצור מסלול עוקף לשלטון החוק. במובן זה, התנהלותה של הממשלה היא המשך ישיר של הצעדים להחלשת הדמוקרטיה ולפירוק האיזונים והבלמים בשיטה הדמוקרטית, ומהווה ניסיון לערער את אחד המנגנונים המרכזיים לשמירה על חוקיות פעולות הממשלה.⁸

ההלכה ארוכת השנים של בג"ץ – שאושרה פה אחד בבג"ץ בעניין גיוס חרדים (2024) – גורסת כי היועצת המשפטית לממשלה היא בעלת הסמכות הבלעדית לייצג את הממשלה, וכי ההחלטה להתיר ייצוג נפרד נתונה לשיקול דעתה הבלעדי של היועצת. בבג"ץ בעניין גיוס החרדים הרכב שופטים מורחב קבע כי **היתר זה יינתן במקרים חריגים**. כן הובהר כי גם כאשר היועצת מאשרת ייצוג נפרד, גבולותיו ייקבעו על ידי היועצת עצמה. פסק הדין נחתם בהבהרה כי "ייצוג נפרד אינו ייעוץ נפרד" – הייצוג הנפרד מאפשר את ייצוג עמדתו המשפטית של הגוף המנהלי בהליך משפטי, אך הוא אינו מקנה למייצגים את האפשרות ליטול מהיועצת את סמכותה (וחובתה) לשמש כפרשנית המוסמכת של הדין.⁹

במרץ 2025 ניתן פסק דין נרחב בעתירה שהגיש ח"כ בן גביר כנגד היועצת המשפטית לממשלה על סירובה לאפשר לו ייצוג משפטי נפרד. בג"ץ שב והדגיש כי בעניין זה "אנו פוסעים בתלם חרוש היטב",¹⁰ כאשר עקרונית היסוד בדבר מעמדה של היועצת המשפטית כפרשנית המוסמכת של הדין, ותפקידה כמייצגת המדינה בערכאות, כבר עוגנו במרוצת השנים. בפסק הדין התגלו מחלוקות בין השופטים, ביניהן – בשאלה האם יש להתיר ייצוג נפרד כאשר הסוגייה שבמחלוקת אינה מגלה אי-חוקיות ברורה וגלויה, או שקשת המקרים לאישור של ייצוג נפרד היא מצומצמת יותר; וכן בשאלת רף הביקורת השיפוטית על החלטות בעניין ייצוג נפרד. עם זאת, על אף קיומן של המחלוקות העקרוניות, עתירתו של ח"כ בן גביר נגד היועצת המשפטית לממשלה נדחתה פה-אחד.

להלן הנתונים המרכזיים אודות המקרים שבהם ניתן היתר לייצוג נפרד:

ב. הייצוג הנפרד בממשלות קודמות – חריג ביותר (בין השנים 2016-2022)

המקרים שבהם ניתן היתר לייצוג נפרד

מתשובה לבקשת חופש מידע שפורסמה בתקשורת עולה כי בין השנים 2016 עד לשנת 2023, יוצגו ראש הממשלה או שריו באופן פרטי רק במקרה אחד, בשל מחלוקת עם היועץ המשפטי לממשלה.¹¹ עם זאת, בפועל אותרו שני הליכים שבהם הממשלה קיבלה היתר לייצוג נפרד:

⁷ שם, פס' 62 לפסק דינה של השופטת ברק-ארז.

⁸ לסקירת הצעדים להחלשת הדמוקרטיה ראו: ענת טהון אשכנזי, דפני בנבניסטי, המהלכים המרכזיים להחלשת הדמוקרטיה בישראל – סיכום שנת 2025, המכון הישראלי לדמוקרטיה (31.12.2025).

⁹ בג"ץ 6198/23 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר הביטחון, פס' 84-87 לפסק דינו של מ"מ הנשיא פוגלמן (25.6.2024).

¹⁰ בג"ץ הייצוג הנפרד, לעיל ה"ש 1, בפס' 39 לפסק דינה של השופטת ברק-ארז.

¹¹ חן מענית "ליון ביקש ייצוג פרטי בבג"ץ נ' ועדת פגסוס: 'הייעוץ המשפטי בניגוד עניינים'" הארץ (29.9.2023).

1. **בג"ץ חוק ההסדרה**¹² – עתירה נגד החוק להסדרת ההתיישבות ביהודה ושומרון, שקבע מנגנון להסדרת בנייה בלתי חוקית, ולפיו יוקצו זכויות השימוש והחזקה במקרקעין – לרבות מקרקעין שיש בהם בעלי זכויות פלסטינים – לצורכי ההתיישבות שנבנתה עליהם. היועץ המשפטי לממשלה התיר לממשלה לקבל ייצוג נפרד (הממשלה יוצגה על ידי עו"ד הראל ארנון).

פסק הדין: בית המשפט, בדעת רוב של שמונה שופטים, קבע שהחוק אינו חוקתי והוא בטל, בהתאם לעמדת היועץ המשפטי לממשלה.

2. **ועדת בדיקה ממשלתית למחלקה לחקירות שוטרים**¹³ – עתירה כנגד החלטת שר המשפטים, אוחנה, להקים ועדת בדיקה ממשלתית לבירור התנהלותה של מח"ש. הוועדה הוקמה בניגוד לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, שקבע שהחלטה זו אינה חוקית בנסיבות שבהן מכהנת ממשלת מעבר בתקופת בחירות, באופן שכולל את שיקול דעת הממשלה הבאה, כאשר עולה חשש שהשיקולים להקמת הוועדה הם שיקולי בחירות ולא שיקולים ענייניים. שר המשפטים, ראש הממשלה והממשלה יוצגו בנפרד (על ידי עו"ד רון שפירא ועו"ד אביעד בקשי).

פסק הדין: לאחר שהמשיבים לא השיבו לעתירה, העתירה התקבלה וההחלטות על הקמת ועדת הבדיקה בוטלו.

בשנים אלה הוגשו גם מספר בקשות לאישור ייצוג נפרד שלא אושרו ע"י היועץ המשפטי לממשלה. לדוגמא ביחס לעתירה בשאלה האם קביעת קריטריונים למתן רישיון פרטי לנשק מחייבת עיגון בתקנות (עתירת "האקדח על שולחן המטבח").¹⁴ לאחר שבקשת השר לביטחון פנים לקבל היתר לייצוג נפרד לא אושרה, הוא הודיע כי מבחינתו הוא לא ייצג בתיק ע"י הפרקליטות. בג"ץ הבהיר לשר כי הוא אינו רשאי לייצג את עצמו ללא אישור היועץ המשפטי לממשלה. דוגמא נוספת מצויה בעתירה כנגד החלטת השר לביטחון פנים דאז, אוחנה, שלא לחסן אסירים בחיסון נגד נגיף הקורונה בהתאם לתיעוד שקבע משרד הבריאות.¹⁵ היועץ המשפטי לממשלה דחה את הבקשה לייצוג נפרד, וההחלטה זכתה לגיבוי מבג"ץ, שהבהיר כי אין מדובר במקרה "נדיר וחריג" שעשוי להצדיק ייצוג נפרד.

ג. הייצוג הנפרד בממשלה הנוכחית: החריג שהפך לשיטה (נובמבר 2022-יוני 2026)

המקרים שבהם היועצת המשפטית לממשלה אישרה ייצוג נפרד

במהלך כהונת הממשלה הנוכחית, היועצת המשפטית לממשלה אישרה ייצוג נפרד ב-33 מקרים.¹⁶ חלק זה מנתח את המקרים הללו ומסווג אותם לחמש קטגוריות מרכזיות, על פי מידת ההלימה בין עמדת הצדדים במחלוקת לבין ההכרעה השיפוטית הסופית: מקרים שבהם עמדת היועצת המשפטית לממשלה התקבלה; מקרים שבהם התקבלה באופן עיקרי עמדת היועצת המשפטית לממשלה אך בדרך של פשרות וניסיון לייצר מתווים מוסכמים; מקרים שבהם עמדת הממשלה התקבלה; מקרים שבהם לא הייתה שונות מהותית בין עמדת הממשלה לעמדת היועצת המשפטית לממשלה; ומקרים שבהם טרם ניתן פסק דין.

¹² בג"ץ 1308/17 עיריית סלואד נ' הכנסת (9.6.2020).

¹³ בג"ץ 1182/20 משמר הדמוקרטיה הישראלית נ' שר המשפטים (10.2.2021).

¹⁴ בג"ץ 8451/18 האקדח על שולחן המטבח נ' השר לביטחון הפנים (27.4.2022).

¹⁵ בג"ץ 158/21 רופאים לזכויות אדם נ' השר לביטחון הפנים (31.1.2021).

¹⁶ בנוסף למקרים שיתוארו להלן, נתניהו יוצג באופן פרטי גם בעתירה ביחס למינוי בן גביר לשר. עתירה זו הוגשה עוד לפני השבעת הממשלה (ולכן לא נדרש היתר מטעם היועצת המשפטית לממשלה לייצוג נפרד). היועצת המשפטית לממשלה הסכימה אז עם יתר המשיבים כי ההחלטה למנות את בן גביר לשר אינה חוצה את הרף של אי-סבירות קיצונית (בג"ץ 8910/22 פטרושקה נ' ח"כ נתניהו (21.2.2024)).

A. עמדת היועצת המשפטית לממשלה התקבלה

ב-15 מקרים בג"ץ אימץ, הלכה למעשה, את עמדת היועצת המשפטית לממשלה ובפועל – פסק נגד הממשלה או השר שקיבלו ייצוג נפרד. מקרים אלו עוסקים ברובם בליבת המשפט החוקתי, בענייני הפרדת רשויות ובמינויים בכירים. לצד מקרים אלו שובצו גם מקרים שבהם העתירה אמנם נמחקה באופן פורמלי, אך בשל העובדה שהממשלה או שר משריה העניק במסגרת חיי ההליך את הסעד המבוקש בעתירה, או מקרים שבהם העתירה התקבלה באופן חלקי, אך פסק הדין אימץ בעיקרו את עמדת הייעוץ המשפטי לממשלה.

1. **מינוי דרעי לשר**¹⁷ – צבר עתירות נגד מינויו של ח"כ אריה דרעי לתפקיד שר הבריאות ושר הפנים, בשל הרשעתו הפלילית שכללה עונש מאסר על תנאי. היועצת המשפטית אישרה לראש הממשלה לקבל ייצוג נפרד (יוצג ע"י עו"ד מיכאל ראבילו, עו"ד רועי שכטר, ועו"ד אופק ברוק).

תוצאה: היועצת המשפטית לממשלה תמכה בקבלת העתירה, והעתירה אכן התקבלה בדעת רוב של עשרה שופטים, כנגד דעתו החולקת של השופט אלרון.

2. **תיקון מס' 37 לפקודת המשטרה**¹⁸ – עתירה כנגד תיקון החוק הקובע כי השר לביטחון לאומי ממונה על משטרת ישראל מטעם הממשלה והוא רשאי להתוות את מדיניותה, את העקרונות הכלליים לפעילותה וכן את מדיניותה הכללית בתחום החקירות. היועצת המשפטית לממשלה סברה כי לא ניתן להימנע מביטול סעיף החוק שמאפשר לשר להתוות מדיניות בתחום החקירות, וכי כדי להימנע מביטול יתר חלקיו של התיקון, יש לאמץ פרשנות שתבטיח הגנה על זכויות אדם ומניעת פוליטיזציה של עבודת המשטרה.

היועצת המשפטית לממשלה אישרה לשר בן גביר ייצוג נפרד "על רקע צבר הנסיבות הייחודיות" (יוצג ע"י עו"ד נדב העצני ועו"ד אורית יפת).¹⁹

תוצאה: נקבע, בדעת רוב, כי יש להכריז על בטלותו של הסעיף העוסק במעורבות השר בחקירות, משום שהוא פוגע פגיעה בלתי מידתית בזכויות החוקתיות של חשודים. ביחס ליתר סעיפי התיקון, הובהר כי קיים מתווה פרשני שיש בו כדי ליישב בין השמירה על זכויות האדם לבין הוראות התיקון. כל שופטי ההרכב קבעו כי התיקון לא גרע מחובתה של המשטרה לפעול באופן עצמאי, מקצועי, ממלכתי ובלתי תלוי.

3. **בג"ץ הנבצרות**²⁰ – עתירה כנגד תיקון מס' 12 לחוק יסוד: הממשלה שמתקן את ההסדר שמתייחס לנבצרות ראש הממשלה מלמלא את תפקידו, וקובע כי העילה היחידה לנבצרות היא אי-מסוגלות פיזית או נפשית וכן קובע את התנאים להכרזה על נבצרות.

היועצת המשפטית לממשלה אישרה לראש הממשלה ייצוג נפרד (יוצג ע"י עו"ד מיכאל ראבילו ועו"ד רועי שכטר).

תוצאה: דעת הרוב (ששה שופטים) קבעה – בדומה לעמדת היועצת המשפטית לממשלה – כי מדובר במקרה של שימוש לרעה בסמכות המכוננת. בעניין הסעד, בג"ץ הורה על דחיית המועד שבו ייכנס התיקון לתוקפו. בכך הוא בחר לתת סעד שונה מזה שהוצע על ידי היועצת המשפטית לממשלה (ביטול התיקון), אם כי לדברי ממלא מקום הנשיא, פוגלמן, "לגישת היועצת המשפטית לממשלה, הסעד השיפוטי של דחיית תחולתו של

¹⁷ בג"ץ 8948/22 שיינפלד נ' הכנסת (18.1.2023).

¹⁸ בג"ץ 8987/22 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת.

¹⁹ תגובה מטעם משיבי המדינה בבג"ץ 8987/22 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת, פס' 4 (31.5.2023).

²⁰ בג"ץ 2412/23 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת (3.1.2024).

התיקון יכול להיות מושתת הן על אדנים פרשניים, הן על אדנים חוקתיים.²¹ בד בבד, הוא גם לא קיבל את עמדת ראש הממשלה או הכנסת, שסברו כי יש לדחות את העתירה.

4. **הדחת יו"ר הדואר**²² – עתירה כנגד החלטת שר התקשורת, קרעי, והשר לשיתוף פעולה אזורי, אמסלם, להדיח את יו"ר הדואר מתפקידו. היועצת המשפטית לממשלה אישרה ייצוג נפרד לשני השרים (שר התקשורת יוצג ע"י עו"ד הלל ברק ועו"ד מאור קייקוב, והשר לשת"פ אזורי ע"י עו"ד אפרים דמרי), בהבהירה כי האישור מבוסס על כך שמדובר באירוע תקדימי של הפסקת כהונה של יו"ר חברה ממשלתית, ומכיוון שהמקרה מעלה שאלות משפטיות עקרוניות בדבר חשיבות עמדתם המקצועית של גורמי מקצוע עצמאיים שיש בתפקידם גם ממד של שמירת סף.²³

תוצאה: העתירה התקבלה פה אחד. בג"ץ קיבל את עמדת היועצת המשפטית לממשלה לפיה בהחלטה להעביר את העותר מתפקידו נפלו פגמים מהותיים היורדים לשורש העניין המחייבים את ביטול ההחלטה.

5. **ביטול עילת הסבירות**²⁴ – עתירה נגד תיקון מס' 3 לחוק יסוד: השפיטה שקבע כי בתי המשפט אינם מוסמכים עוד לקיים ביקורת שפיטות על סבירות החלטות הממשלה, ראש הממשלה והשרים. היועצת המשפטית לממשלה אישרה לממשלה, לראש הממשלה ולשר המשפטים ייצוג נפרד (הממשלה יוצגה ע"י עו"ד אילן בומבך, עו"ד שי לוי ועו"ד מירי בומבך).

תוצאה: דעת הרוב (12 מתוך 15 שופטים) קיבלה את עמדת היועצת המשפטית לממשלה לפיה יש להכיר בסמכות בית המשפט לקיים ביקורת שיפוטית על חוקי יסוד. ברוב של 8 שופטים הורה בג"ץ על ביטול התיקון לחוק יסוד: השפיטה.

6. **גיוס חרדים**²⁵ – צבר עתירות בסוגיית גיוס בני הישיבות: חלק מן העתירות ביקשו לאכוף את חובת הגיוס לצה"ל על תלמידי הישיבות, בשים לב לפקיעת תוקפו של הסדר הפטור שעוגן בחוק שירות ביטחון; ועתירות אחרות טענו כי לנוכח פקיעת הסדר הפטור משירות, אין עוד בסיס חוקי להעברת כספי תמיכה למוסדות תורניים בגין תלמידי ישיבה ששירותם הצבאי לא נדחה כדין. היועצת המשפטית לממשלה נתנה היתר לייצוג נפרד ניתן רק ביחס לייצוג הממשלה, והבהירה כי משרדי הממשלה ויתר גופי המדינה הרלוונטיים – ובראשם משרד הביטחון, צה"ל ומשרד החינוך – לא יהיו מיוצגים באופן פרטי (הממשלה יוצגה ע"י עו"ד דורון טאובמן ועו"ד ירון ליפסס).

תוצאה: העתירה התקבלה פה אחד, וכך גם עמדת היועצת המשפטית לממשלה לפיה אין עוד מסגרת חוקית שמאפשרת להבחין בין תלמידי הישיבות ליתר המיועדים לשירות צבאי וכי גם לא ניתן להמשיך להעביר כספי תמיכות לישיבות.

7. **עתירה ראשונה בעניין כינוס הוועדה לבחירת שופטים**²⁶ – עתירה שביקשה להורות לממשלה למנות נציג מטעמה כחבר בוועדה לבחירת שופטים ולהורות לשר המשפטים לכנס את הוועדה. היועצת המשפטית לממשלה סברה כי קיימת חובה לכנס את הוועדה, לנוכח המחסור החרף בשופטים והזמן הרב שחלף מאז

²¹ שם, בפס' 25 לפסק דינו של ממלא מקום הנשיא, פוגלמן.

²² בג"ץ 5474/23 **חברת דואר ישראל בע"מ נ' שר התקשורת** (7.3.2024).

²³ מכתב מאת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי), עו"ד ד"ר גיל לימון, לשר לשיתוף פעולה אזורי, דוד אמסלם ולשר התקשורת, שלמה קרעי, בנושא "ייצוג נפרד בעתירות העוסקות בהעברתו מכהונה של יו"ר דירקטוריון חברת דואר ישראל בע"מ (בג"ץ 5474/23)" (15.8.2023).

²⁴ בג"ץ 5658/23 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת** (1.1.2024).

²⁵ בג"ץ 6198/23 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר הביטחון** (25.6.2024).

²⁶ בג"ץ 5692/23 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר המשפטים** (6.12.2023).

מועד כינוס הוועדה בפעם האחרונה, ואישרה לממשלה ולשר המשפטים ייצוג נפרד (יוצגו ע"י עו"ד יעלה שחר ועו"ד אהוד שלם).

תוצאה: העתירה נמחקה לאחר ששר המשפטים עדכן כי הממשלה מינתה נציגה מטעמה בוועדה לבחירת השופטים וכי הוועדה התכנסה.

8. **עתירה שנייה לכינוס הוועדה לבחירת שופטים**²⁷ – עתירה שביקשה להורות לשר המשפטים לכנס את הוועדה לבחירת שופטים לשם בחירת שופטים לבית המשפט העליון ולשם בחירת נשיא קבוע לבית המשפט העליון. היועצת המשפטית לממשלה התירה לשר המשפטים לקבל ייצוג עצמאי (יוצג ע"י עו"ד ציון אמיר, עו"ד ינון סרטל ועו"ד ניר לזר).

תוצאה: העתירה התקבלה פה אחד. בכך התקבלה עמדת היועצת המשפטית לממשלה לפיה בנקודת הזמן הנוכחית קמה חובה על השר לכנס את הוועדה לבחירת שופטים במהירות הראויה.

9. **פיטורי ראש השב"כ** – עתירה נגד החלטת הממשלה לפטר את ראש השב"כ. היועצת המשפטית לממשלה סברה כי ההחלטה לקתה בשורה של פגמים משמעותיים (הליך לא-תקין, ניגוד עניינים מצד ראש הממשלה, היעדרה של תשתית עובדתית, ושליכה של זכות הטיעון של ראש השב"כ) אשר מובילים למסקנה כי דינה של ההחלטה בטלות.²⁸ היא התירה לממשלה לקבל ייצוג נפרד בעתירה, באשר היא עוסקת "בסוגיה תקדימית בעלת רגישות וחשיבות ציבורית כבד משקל, שלהכרעה בה צפויות השלכות משמעותיות" (ראש הממשלה, ממשלת ישראל ומזכיר הממשלה מיוצגים ע"י עו"ד ציון אמיר).²⁹

מצב ההליך: נקבע ברוב דעות כי החלטת הממשלה לפטר את ראש השב"כ, רונן בר, פסולה, מכיוון שהליך הפיטורים היה לא תקין והתנהל בניגוד לדין ומתוך ניגוד עניינים, בסופו של דבר, לנוכח התפטרות בר, לא ניתן סעד מעשי. יוער כי השופט סולברג הסכים כי הליך הפיטורים מעורר קושי משמעותי, אך סבר – בדעת מיעוט – כי בשל התפטרות ראש השב"כ הדיון בבית המשפט התייתר.

10. **הליך פיטורי היועצת המשפטית לממשלה**³⁰ – עתירות נגד שתי החלטות ממשלה הנוגעות למוסד הייעוץ המשפטי לממשלה – האחת, החלטה שביטלה את חובת הממשלה להיוועץ בוועדה מקצועית-ציבורית כתנאי מוקדם להחלטה על הפסקה כהונת היועץ המשפטי לממשלה, וקבעה במקום זאת מתווה שלפיו שאלת הפיטורים תובא בפני ועדת שרים המורכבת מחברי ממשלה בלבד; השנייה, החלטה שיישמה את המתווה החדש והפסיקה לאלתר את כהונת היועצת המשפטית לממשלה. היועצת המשפטית לממשלה אישרה לממשלה לקבלת ייצוג נפרד בהליך, אך הממשלה בחרה שלא לעשות כן. עמדת הממשלה הובאה במסגרת הודעות משותפות מטעם שר המשפטים ויו"ר ועדת השרים, שהוגשו מעת לעת באמצעות מזכיר הממשלה.

תוצאה: העתירה התקבלה ונקבע כי החלטות הממשלה בטלות. בנוסף, בשים לב להתנהלות הדינונית של הממשלה בהליך, נקבע כי משיבי הממשלה יישאו בהוצאות העותרים בסכום כולל של 90,000 ש"ח.

11. **עתירה כנגד סירובו של שר המשפטים לפעול בשיתוף פעולה מקצועי עם נשיא בית המשפט העליון**³¹ – עתירה שהוגשה כנגד סירובו המתמשך של שר המשפטים לשיתוף פעולה עם נשיא בית המשפט העליון

²⁷ בג"ץ 1711/24 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר המשפטים.

²⁸ בג"ץ 54321-03-25 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש הממשלה (תגובה מטעם היועצת המשפטית לממשלה מיום 4.4.2025).

²⁹ אברהם בלוך "היועצת נתנה אור ירוק לממשלה: זה האיש שמונה לתפקיד הרגיש" מעריב (24.3.2025).

³⁰ בג"ץ 18225-06-25 גילון נ' ממשלת ישראל (החלטה מיום 10.7.2025).

³¹ בג"ץ 27381-07-25 זולת – לשוויון וזכויות אדם נ' ממשלת ישראל (7.6.2026).

בהפעלת סמכויות המחייבות על פי דין פעולה משותפת של הצדדים, כגון במינוי נשיאים וסגני נשיאים לבתי המשפט, מינוי שופטים עמיתים ועוד (שר המשפטים יוצג ע"י עו"ד יורם שפטל ועו"ד טל מליק).

מצב ההליך: ניתן פסק דין שקיבל את העתירה פה אחד, ונקבע כי על שר המשפטים לפעול בשיתוף פעולה עם נשיא בית המשפט העליון כאשר הדבר נדרש לצורך מימוש סמכויותיו, ובכלל זאת לפעול, בהקדם האפשרי, למינוי נשיאים וסגני נשיאים לבתי המשפט השונים; למינוי שופטים עמיתים בהתאם לבקשות שיוגשו בעניין; למינוי רשם לבית משפט זה; ולמינוי שופטים או שופטים בדימוס לכהונה בוועדת השחרורים.

12. **עתירה שלישית לכינוס הוועדה לבחירת שופטים**³² – עתירה המבקשת להורות לשר המשפטים לכנס את הוועדה לבחירת שופטים לצורך אישור תקני השופטים החסרים בכלל ערכאות הרשות השופטת. היועצת המשפטית לממשלה התירה לשר המשפטים לקבל ייצוג עצמאי (הוא יוצג ע"י עו"ד ציון אמיר, עו"ד ינון סרטל ועו"ד ניר לזר).

מצב ההליך: ניתן פסק דין שקיבל את העתירה באופן חלקי, באופן העולה בקנה אחד עם עמדת היועצת המשפטית לממשלה, כך ששר המשפטים נדרש לפרסם ברשומות את רשימת המועמדים לשיפוט בבתי המשפט המחוזי ללא שיהוי נוסף.

13. **עתירה לפרסום הודעה על מינוי השופט עמית לנשיא בית המשפט העליון**³³ – עתירה שהוגשה כנגד סירובו של שר המשפטים לפרסם ברשומות הודעה על מינויו של השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון (שר המשפטים יוצג ע"י עו"ד דוד פטר).

מצב ההליך: הצדדים הסכימו, בהמלצת בית המשפט כי המינוי האמור יפורסם ברשומות, וניתן להסכמה זו תוקף של פסק דין.

14. **עתירה בעניין מינוי השופט קולה כמפקח על ניהול חקירת פרשת הפצ"רית**³⁴ – צבר עתירות העוסקות באופן שבו ימונה הגורם שיפקח על החקירה המשטרתית בעניין הפצ"רית, לאחר שנקבע כי היועצת המשפטית לממשלה מנועה מלעסוק בפרשה. בפרט, נתקפה החלטת שר המשפטים להטיל על נציב התלונות על שופטים את תפקיד היועצת המשפטית לממשלה ביחס לפרשה זו. שר המשפטים טען כי לו הסמכות ליטול את סמכות חקירת הפרשה מידי היועצת המשפטית לממשלה ולהטילה על גורם אחר, בעוד שפרקליטות המדינה טענה כי החלטת השר פוגעת בעיקרון היסוד של עצמאות רשויות החקירה והתביעה, בהיותה מתערבת בקביעת זהות התובע בחקירה פלילית קונקרטיה, ולפיכך השר מנוע מקבלת החלטה כזו (שר המשפטים יוצג ע"י עו"ד ציון אמיר; עו"ד ינון סרטל ועו"ד ניר לזר).

מצב ההליך: בג"ץ ביטל את החלטת השר מושא העתירה. בפסק הדין הובהר כי מדובר "במקרה נדיר שבנדיר" שעשוי להצדיק את החלטת שר המשפטים להעביר את סמכות היועצת המשפטית לממשלה לפקח על חקירה קונקרטיה לידי גורם אחר, אך קבע מספר מגבלות על סמכותו של השר. בנוסף, נקבע כי החלטת השר להטיל על נציב תלונות השופטים את תפקיד היועצת המשפטית לממשלה ביחס לפרשה זו – מבוטלת, מכיוון שחוק נציב התלונות על שופטים קובע הוראה גורפת שלפיה חל לגביו איסור עיסוק בכל משרה או עיסוק אחר.

³² בג"ץ 79117-07-25 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר המשפטים (31.5.2026).

³³ בג"ץ 32394-10-25 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר המשפטים (9.6.2026).

³⁴ בג"ץ 18615-11-25 משמר הדמוקרטיה הישראלית נ' שר המשפטים (16.11.2025).

15. **מינוי השופט בדימוס בן חמו לחקירת פרשת "שדה תימן"**³⁵ – עתירה כנגד החלטת שר המשפטים להטיל על השופט בדימוס בן-חמו את תפקידה של היועצת המשפטית לממשלה בנוגע לחקירת פרשת הדלפת הסרטון מבסיס "שדה תימן" ולעבירת השיבוש שבוצעו לכאורה במסגרת הפרשה. הייעוץ המשפטי לממשלה אישר לשר המשפטים לקבל ייצוג פרטי (שר המשפטים יוצג ע"י עו"ד דוד פטר).

מצב ההליך: העתירה התקבלה פה אחד והחלטת השר בוטלה.

B. קבלה עיקרית של עמדת היועצת המשפטית לממשלה אך בדרך של פשרות וניסיון לייצר מתווים מוסכמים

בחינה מורכבת של הפסיקה מלמדת כי השפעתה של היועצת המשפטית לממשלה רחבה מהמקרים שבהם ניתן סעד אופרטיבי המשקף את עמדתה. בקבוצת המקרים הבאה, בית המשפט אילץ את הממשלה, את ראש הממשלה או את אחד השרים לצעוד כברת דרך משמעותית מעמדתם, או שהעניק ארכה זמנית בלבד להחלטתם.

1. **עתירה נגד הקמת ועדת בדיקה ממשלתית לפרשת הרוגלות**³⁶ – העתירה ביקשה לבטל את החלטת הממשלה שהורתה על הקמת ועדת בדיקה ממשלתית בפרשת הרוגלות, תוך הענקת סמכות לבחון גם הליכים פליליים פרטניים תלויים ועומדים. היועצת המשפטית לממשלה הביעה את התנגדותה להקמת הוועדה בשל החשש לפגיעה בעבודת המשטרה וגופי הביטחון עקב חשיפת שיטות ואמצעים חיוניים, וכן הדגישה כי הסמכות לאפשר בחינה של תיקים פליליים תלויים ועומדים "חותרת תחת עקרונות יסוד של עצמאות מערכת אכיפת החוק". היועצת המשפטית לממשלה התירה לממשלה ולשר המשפטים לקבל ייצוג נפרד "בשל הנסיבות החריגות של המקרה, ובשים לב לתקדימי עבר (ההחלטה להתיר לממשלה ייצוג נפרד בעתירות שעסקו בהקמת ועדת בדיקה ממשלתית בנושא מח"ש)"³⁷ (הממשלה והשר יוצגו ע"י עו"ד אלון פומרנץ, עו"ד שמרית כרמי נעמת ועו"ד ישי לבנון).

מצב ההליך: העתירה נמחקה לאחר שחברי ועדת הבדיקה הודיעו על התפטרותם. במסגרת ההליך, בית המשפט הציע מתווה שיאפשר את התנעת פעילות ועדת הבדיקה, תוך מתן גישה לוועדה לנתונים הנוגעים לתיקים סגורים בלבד, תוך קביעה כי הוועדה תימנע מכל עיסוק בהליכים פליליים פתוחים. העותרים והיועצת המשפטית לממשלה הסכימו להצעה, אך חברי הוועדה וכן שר המשפטים והממשלה דחו את המתווה המוצע. בהמשך, כאמור, חברי הוועדה הודיעו על התפטרותם ובג"ץ הורה על מחיקת העתירה, תוך השתתפות הוצאות על המשיבים.

2. **סבסוד מעונות היום לילדיהם של בני ישיבות החייבים בגיוס לצה"ל**³⁸ – עתירה כנגד החלטת היועצת המשפטית לממשלה להפסיק את התמיכות הכספיות שניתנות לחייבי גיוס חרדים בגין תשלום שכר לימוד במעון יום, וזאת מכיוון שאין הסדר חוקי המסדיר את מעמדם של בני הישיבות שחייבים בגיוס. בתחילה נדחתה בקשה לייצוג נפרד לאחר שנקבע כי "אין מדובר בסוגיה חוקתית או משטרית עקרונית", אך בהמשך הותר לשר העבודה לקבל ייצוג נפרד בשל הזיקה בין עתירה זו לסוגיית גיוס של תלמידי הישיבות, שבהליכים המשפטיים שהתנהלו לגביה ניתן לממשלה ייצוג נפרד (יוצג ע"י עו"ד אוהד שלם, עו"ד יעקב כרם, עו"ד יעלה שחר ועו"ד אייל דרורי).³⁹

³⁵ בג"ץ 58681-11-25 לשכת עורכי הדין בישראל נ' שר המשפטים (3.12.2025).

³⁶ בג"ץ 6509/23 ארגמן נ' ראש הממשלה (15.3.2026).

³⁷ מכתב מאת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי), עו"ד ד"ר גיל לימון, לסגן ראש הממשלה ושר המשפטים, יריב לוין, בנושא "ועדת הבדיקה הממשלתית לבדיקת רכש, מעקב ואיסוף מידע בכלים קיברנטיים אחר אזרחים ונושאי משרה, המבוצעים ע"י גורמי אכיפה" (1.10.2023).

³⁸ בג"ץ 58820-08-24 אמת ליעקב בישראל בע"מ נ' היועצת המשפטית לממשלה.

³⁹ מכתב מאת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי), עו"ד ד"ר גיל לימון, לשר העבודה, יואב בן צור, בנושא "בקשת לייצוג נפרד בבג"ץ 58820-08-24 בנושא תמיכות משרד העבודה בחייבי גיוס חרדים בגין תשלום שכר לימוד במעון יום או במשפחתון" (29.8.2024).

תוצאה: ניתן פסק דין בהסמכת הצדדים שלפיו שר העבודה יפרסם מבחני תמיכה לגבי כלל האוכלוסייה בהתאם להנחיות היועצת המשפטית לממשלה, ושהתמיכות הכספיות יוארכו לתקופת מעבר נוספת של 3 חודשים.

3. **ביטול המינוי לתפקיד ממלא-מקום נציב שירות המדינה**⁴⁰ – עתירה לביטול מינויו של עו"ד רואי כחלון לתפקיד ממלא-מקום נציב שירות המדינה. היועצת המשפטית לממשלה סברה כי יש לקבל את העתירה ולבטל את המינוי. היא התירה לראש הממשלה לקבל ייצוג נפרד בעתירה, באשר היא מעוררת שאלות עקרוניות בהקשר דומה לזה המתעורר בבג"ץ שהוגש בעניין הליך מינוי נציב שירות המדינה, ושבנו ניתן היתר לייצוג נפרד (הוא יוצג ע"י עו"ד דוד פטר).

תוצאה: בג"ץ פסק, לאחר שקיבל את הסכמת ראש הממשלה להצעה, כי כהונתו של עו"ד כחלון בתפקיד ממלא מקום נציב שירות המדינה תהיה ל-3 חודשים, או עד למינוי נציב קבוע, לפי המוקדם; כי תקופת הכהונה לא תוארך; וכי תקופה זו לא תובא בחשבון לצורך מינויים עתידיים.

4. **דרך מינוי ראש השב"כ**⁴¹ – שתי עתירות בעקבות חוות הדעת של הייעוץ המשפטי לממשלה בעניין דרך מינוי ראש השב"כ הבא, לאחר התפטרות רונן בר. עתירה אחת מבקשת לבטל את חוות הדעת, ולאפשר לממשלה להמשיך בהליך המינוי, ועתירה אחרת טוענת כי ההליך שהציע הייעוץ המשפטי לממשלה לא מנטרל בצורה מספקת את ניגוד העניינים, ומבקשת לקבוע הליך עוד יותר ניטרלי ובלתי תלוי מזה שהציע הייעוץ המשפטי לממשלה (ראש הממשלה וממשלת ישראל יוצגו ע"י עו"ד מיכאל ראבילן; עו"ד רועי שכטר ועו"ד אופק ברוק).

תוצאה: הייעוץ המשפטי לממשלה וראש הממשלה הגיעו להסכמות על דרך מינוי ראש השב"כ, ועל כן העתירות מיצו את עצמן.

C. עמדת הממשלה התקבלה (דחיית עמדת היועצת המשפטית לממשלה)

בשני מקרים שבהם אושר למדינה ייצוג נפרד, התקבלה עמדת המדינה, תוך דחייה של עמדת היועצת המשפטית לממשלה.

1. **הליך מינוי נציב שירות המדינה**⁴² – עתירה כנגד החלטת הממשלה כי נציב שירות המדינה הבא יתמנה על פי הצעת ראש הממשלה ולאחר בדיקה של הוועדה המייעצת למינויים לתפקידים בכירים. החלטה זו עמדה בסתירה לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, שהבהירה כי יש מניעה משפטית למינוי בדרך זו, ויש לקבוע כי המינוי יעשה על ידי ועדת איתור, בראשות שופט בדימוס של בית המשפט העליון.

היועצת המשפטית לממשלה התירה לממשלה ולראש הממשלה לקבל ייצוג נפרד בעתירה, מכיוון שהיא מעלה "שאלות בעלות חשיבות ורגישות ציבורית גבוהה, שיש בהן כדי להשפיע על אופיו ועל מאפייניו של שירות המדינה. להכרעה בעתירות אלו צפויות השלכות משמעותיות" (מיוצגים ע"י עו"ד דוד פטר).⁴³

מצב ההליך: העתירה התקבלה בדעת רוב (השופטים עמית וברק-ארז כנגד דעתו החולקת של השופט סולברג), ונקבע שמינוי נציב המדינה מותנה בעיגון מנגנון מינוי קבוע המבוסס על הליך תחרותי.

⁴⁰ בג"ץ 10548-01-25 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש הממשלה (28.1.2025).

⁴¹ בג"ץ 18133-06-25 גויאלי נ' המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (15.7.2025).

⁴² בג"ץ 37830-08-24 מכון לואיס ברנדייס נ' ממשלת ישראל.

⁴³ מכתב מאת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי), עו"ד ד"ר גיל לימון, לשר המשפטים, יריב לוין, בנושא "בקשת לייצוג נפרד של הממשלה בשלוש עתירות" (20.8.2024).

דיון נוסף בעניין הליך מינוי נציב שירות המדינה⁴⁴ – דיון נוסף בהלכה שלפיה מינוי נציב שירות המדינה מותנה בקיומו של הליך תחרותי. הדיון נערך בפני הרכב מורחב של חמישה שופטים (הממשלה וראש הממשלה יוצגו על ידי עו"ד דוד פטר).

מצב ההליך: בג"ץ הפך את פסק הדין והכריע בדעת רוב (השופטים סולברג, מינץ ווילנר, כנגד דעתם החולקת של השופטים עמית וברק-ארז) כי מינוי נציב שירות המדינה אינו מחייב הליך תחרותי.

2. **עתירות כנגד מינוי האלוף רומן גופמן לתפקיד ראש המוסד**⁴⁵ – עתירות המכוונות לביטול החלטתו של ראש הממשלה למנות את האלוף רומן גופמן לתפקיד ראש המוסד, בטענה כי התנהלותו בפרשת אלמקייס (במסגרתה הופעל קטין ולאחר מכן הוא נעצר ע"י השב"כ) מלמדת על פגם חמור בטוהר מידותיו, הפוסל אותו מלשמש בתפקיד. היועצת המשפטית לממשלה סברה, בהישען על חוות הדעת של יו"ר הוועדה המייעצת למינויים לתפקידים בכירים (שנותרה בדעת מיעוט), כי בהתנהלות האלוף גופמן נפלו פגמים של טוהר המידות, המחייבים את ביטול המינוי בהיותו חורג בצורה קיצונית ממתחם הסבירות (ראש הממשלה וממשלת ישראל יוצגו ע"י עו"ד ד"ר הראל ארנון ועו"ד גלי פרלמן).

מצב ההליך: בג"ץ דחה בדעת רוב את העתירה, לאחר שהורה לוועדה המייעצת למינויים לתפקידים בכירים להשלים את הליך הבדיקה ולהגיש חוות דעת עדכנית. אמנם, על פי דעת הרוב, "אין חולק כי בפרשת אלמקייס האלוף גופמן פעל שלא כשורה [...] ואולם, המרחק שבין כשל בהתנהלות לבין פגם בטוהר המידות הוא משמעותי – ובהקשר של כשירות לשמש בתפקיד ציבורי כראש המוסד – מכריע".

D. היעדר שונות מהותית בין עמדת הממשלה לעמדת היועצת המשפטית לממשלה

שני מקרים שבהם לא היה פער משפטי משמעותי בין עמדת היועצת המשפטית לממשלה לבין עמדת הממשלה.

1. **צבר עתירות בעניין ניגוד העניינים של ראש הממשלה**⁴⁶ – היועצת המשפטית לממשלה אישרה לראש הממשלה ייצוג נפרד בשל המטריה המשפטית העולה בעתירה והסעדים המבוקשים בה (יוצג ע"י עו"ד מיכאל ראבילו ועו"ד רועי שכטר).⁴⁷

תוצאה: כלל המשיבים – כולל היועצת המשפטית לממשלה – התנגדו לעתירות, והן נדחו על הסף.

2. **עתירה להפסקת כהונת ראש הממשלה בעקבות הפרת הסכם ניגוד העניינים שחתם, לאור התערבותו ב"רפורמה" הקשורה באופן ישיר למערכת המשפט**⁴⁸ – לבקשתו, ראש הממשלה יוצג באופן פרטי (ע"י עו"ד מיכאל ראבילו, עו"ד רועי שכטר ועו"ד אופק ברוק).

תוצאה: היועצת המשפטית לממשלה הסכימה כי יש לדחות את העתירה על הסף. העתירה נמחקה ביום 11.1.2024 לאחר שנקבע כי חל שינוי בתשתית העובדתית שבבסיס העתירה, מכיוון שחוקי "הרפורמה המשפטית" אינם מקודמים בעקבות הטבח ופרוץ המלחמה ב-7 באוקטובר.

⁴⁴ דנג"ץ 70105-05-25 ממשלת ישראל נ' מכון לואיס ברנדייס (3.2.2026).

⁴⁵ בג"ץ 23426-04-26 אלמקייס נ' ראש הממשלה (2.6.2026).

⁴⁶ בג"ץ 44/23 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועצת המשפטית לממשלה (19.3.2023); בג"ץ 2343/23 בינה נ' היועצת המשפטית לממשלה (29.5.2023); בג"ץ 3083/23 משמר הדמוקרטיה הישראלית נ' ראש ממשלת ישראל (17.5.2023).

⁴⁷ פרוטוקול ועדת פטור משרדית 66/23-1 מיום 2.5.2023.

⁴⁸ בג"ץ 3618/23 חלוץ נ' היועצת המשפטית לממשלה (11.1.2024).

E. עתירות שבהן אושר ייצוג נפרד אך טרם ניתן פסק דין

1. **הקמת ועדת חקירה ממלכתית**⁴⁹ – עתירה שמבקשת להורות לממשלה להקים ועדת חקירה ממלכתית לחקר האירועים שקדמו לאירועי השבעה באוקטובר והמלחמה. היועצת המשפטית לממשלה הודיעה לראש הממשלה כי נוכח הנסיבות הקיצוניות, קיימת חשיבות מכרעת לכך שחקירת אירועי המלחמה יתבצעו באופן מקצועי, תוך שימוש במנגנון החקירה המיטבי והייחודי הקבוע בחוק – ועדת חקירה ממלכתית. מכיוון שעמדת ראש הממשלה שונה, היועצת המשפטית התירה לו, לשר המשפטים ולממשלה (כגוף קבינטי ולא למשרדי הממשלה) היתר לייצוג נפרד בעתירות הללו (הממשלה, ראש הממשלה ושר המשפטים מיוצגים ע"י עו"ד מיכאל ראבילו, עו"ד רועי שכטר ועו"ד אופק ברוק).⁵⁰

מצב ההליך: טרם ניתן פסק דין בעתירה. נערך דיון בפני הרכב של שבעה שופטים, ובג"ץ הבהיר כי "אין חולק, כי את אירועי השבעה באוקטובר יש לחקור – ובאופן יסודי ומעמיק". מצב דברים זה, לפיו טרם הוקם על ידי הממשלה מנגנון מתאים לחקר האירועים, "אינו מתקבל על הדעת, והוא מעורר קושי משפטי ניכר". עם זאת, ניתנה לממשלה שהות נוספת להגיש הודעת עדכון באשר למתווה שגובש לחקר האירועים.

2. **העברת ח"כ בן גביר מתפקידו כשר לביטחון לאומי**⁵¹ – צבר עתירות שמבקשות להורות לראש הממשלה להפעיל את סמכותו ולהעביר את ח"כ בן גביר מתפקידו כשר לביטחון לאומי. העתירות אמנם הוגשו בשנת 2024 אך הדיון בהן נדחה על רקע גיבוש מתווה עקרונית מוסכם ביחס לממשק בין השר לביטחון לאומי ומשטרת ישראל. עם זאת, בהמשך, היועצת המשפטית לממשלה הכריעה כי השר לביטחון לאומי פועל בניגוד לעקרונות שגובשו והיא ביקשה לעדכן בכך את בית המשפט העליון. אז עדכן ראש הממשלה את היועצת המשפטית לממשלה כי הוא מבקש להציג עמדה שונה מזו שפורטה בטיוטת הודעת העדכון שהועברה. בהתאם, היועצת המשפטית לממשלה אישרה לראש הממשלה לקבל ייצוג נפרד (ראש הממשלה מיוצג ע"י עו"ד מיכאל ראבילו; עו"ד רועי שכטר ועו"ד אופק ברוק).

מצב ההליך: טרם ניתן פסק דין. ניתן צו על תנאי המופנה לראש הממשלה וכן נערך דיון בפני הרכב של תשעה שופטים. לאחר הדיון, ניתן תוקף של החלטה למתווה העקרונית המוסכם, ונקבע כי הצדדים יהיו רשאים להביא בפני בג"ץ טענות לעניין הפרת המתווה. כן נקבע במפורש כי קידום מינויים לתפקידים בכירים במשטרה יעשה רק בהמלצת סגל הפיקוד הבכיר במשטרה, תוך מתן הודעה מראש ליועצת המשפטית לממשלה, שתהא רשאית לחוות דעתה לגבי המינוי, וכי השר לביטחון לאומי לא יתבטא בעניין הפעלת כוח משטרתית כלפי אזרחים, לרבות חקירות מתנהלות.

3. **החלטת הממשלה על ניתוק הקשרים המסחריים עם עיתון "הארץ"**⁵² – עתירה כנגד החלטת הממשלה לנתק את קשריה המסחריים עם עיתון "הארץ", לרבות פרסום ממשלתי בעיתון ורכישת מנויים לעובדי מדינה (שר התקשורת והממשלה מיוצגים על ידי עו"ד אילן בומבך, עו"ד שי לוי ועו"ד מירי בומבך).

מצב ההליך: טרם ניתן פסק דין בעתירה. לאחר שהמשיבים לא הגישו תגובה מקדמית הוצא צו על תנאי ובהמשך נערך דיון בעתירות.

4. **עתירה נגד החוק שמשנה את גובה תשלום דמי החבר לשכת עורכי הדין**⁵³ – עתירה נגד תיקון מס' 45 לחוק לשכת עורכי הדין אשר מטיל הגבלות על גובה דמי החבר לשכת עורכי הדין רשאית לגבות ועל

⁴⁹ בג"ץ 4889/24 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל.

⁵⁰ מכתב מאת היועצת המשפטית לממשלה, גלי בהרב-מיארה אל ראש הממשלה, ח"כ בנימין נתניהו, בנושא "ייצוג בעתירות בעניין הקמת ועדת חקירה ממלכתית" (19.9.2024).

⁵¹ בג"ץ 9037-08-24 הכהן נ' ראש הממשלה.

⁵² בג"ץ 48751-12-24 ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל נ' שר התקשורת.

⁵³ בג"ץ 75050-01-25 לשכת עורכי הדין בישראל נ' הכנסת.

השימוש שהלשכה רשאית לעשות בדמי החבר. הייעוץ המשפטי לממשלה אישר לשר המשפטים לקבל ייצוג נפרד, וזאת בשל הפערים העקרוניים בין העמדות ולאור הזיקה ההדוקה שבין הסוגייה העולה מן העתירה לבין עתירות אחרות שעסקו ברפורמה המשפטית ואשר אף לגביהן אושר ייצוג נפרד.

מצב ההליך: טרם ניתן פסק דין. ניתן צו על תנאי בעתירה וכן הוקפאה כניסתן לתוקף של הוראות תיקון החוק עד למתן החלטה אחרת. עוד נקבע שהעתירה תידון בפני הרכב מורחב של שבעה שופטים.

5. **עתירות בנושא השינוי בהרכב הוועדה לבחירת שופטים**⁵⁴ – צבר עתירות כנגד התיקון לחוק יסוד: השפיטה שערך פוליטיזציה בהרכב הוועדה לבחירת שופטים. היועצת המשפטית לממשלה אישרה את הייצוג הנפרד בשל הפערים המהותיים בין עמדת הממשלה ובין עמדת הייעוץ המשפטי לממשלה, ובשים לב לכך שהעתירות עוסקות בסוגיות בעלות אופי חוקתי ומשטרי מובהק, וכן לאור חשיבותן הציבורית (הממשלה מיוצגת ע"י עו"ד אפי מיכאל ועו"ד יעקב בן שמש).

מצב ההליך: טרם ניתן פסק דין. לאחר עיון בתגובות המקדמיות, ניתן צו על תנאי בעתירות "משיקולי יעילות הדיון ומבלי לנקוט בשלב זה עמדה לגוף הדברים". בחודש יוני 2026 נערך דיון בעתירה בפני הרכב מלא של שופטי בית המשפט העליון.

6. **לימודי ליבה ברשתות הלימוד החרדיות**⁵⁵ – עתירה שעוסקת בתקצוב היתר של מוסדות החינוך של הרשתות החרדיות שמקבלים תקצוב אף שאינם מלמדים את מלוא לימודי הליבה. שר החינוך ביקש לקבל ייצוג נפרד, אך תחילה בקשתו נדחתה. לאחר חודשים ספורים, הייעוץ המשפטי לממשלה אישר לשר ייצוג נפרד "בשים לב לכך שהפערים בעניין זה משמעותיים ומדובר בסוגיה שהוגדרה [על ידי שר החינוך] ועל ידי מזכיר הממשלה ככזו המצויה בליבה של מדיניות הממשלה".⁵⁶

מצב ההליך: טרם ניתן פסק דין בעתירה.

7. **החוק לשינוי אופן בחירת נציב תלונות הציבור על שופטים**⁵⁷ – צבר עתירות נגד התיקון לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים ונגד מינויו של השופט (בדימוס) אשר קולה לתפקיד נציב תלונות הציבור על שופטים. היועצת המשפטית לממשלה אישרה לממשלה לקבל ייצוג נפרד, מאחר שעתירות אלו בעלות אופי חוקתי ומשטרי מובהק ומעלות שאלות בעלות חשיבות ורגישות ציבורית גבוהה (שר המשפטים מיוצג ע"י עו"ד רז נזרי).

מצב ההליך: טרם ניתן פסק דין בעתירה.

8. **עתירה בעניין סגירת גלי צה"ל**⁵⁸ – צבר עתירות נגד החלטת הממשלה לסגור את תחנת גלי צה"ל. הייעוץ המשפטי לממשלה אישר לממשלה ולשר הביטחון ייצוג נפרד בעתירות מאחר שהעתירות נוגעות לסוגיות חוקתיות רגישות ותקדימיות, הנוגעות אף בחופש הביטוי ובחופש העיתונות, כמו גם בחלוקת הסמכויות בין רשויות השלטון (הממשלה, ראש הממשלה, שר הביטחון ושר התקשורת מיוצגים ע"י עו"ד דוד פטר).

מצב ההליך: טרם ניתן פסק דין בעתירה. ניתן צו ביניים המונע את סגירת תחנת גלי צה"ל ולאחר דיון בעתירה ניתן צו על תנאי.

⁵⁴ בג"ץ 70604-03-25 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת.

⁵⁵ בג"ץ 14819-03-25 חדו"ש – לחופש דת ושוויון נ' משרד החינוך.

⁵⁶ שחר אילן "היועצמ"שית אישרה לקיש ייצוג נפרד בעתירה על לימודי ליבה לחרדים" כלכליסט (9.6.2026).

⁵⁷ בג"ץ 15779-03-25 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת.

⁵⁸ בג"ץ 61683-12-25 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל.

9. **עתירות בנושא מינוי יושב ראש וחברי מועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו**⁵⁹ – עתירה כנגד החלטת הממשלה למנות חברים למועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו ומביניהם את ד"ר יפעת בן חי שגב ליושבת ראש המועצה. עיקר פעילותה של הרשות השנייה הוא פיקוח על ערוצי הברודקאסט בטלוויזיה. ד"ר בן חי שגב משמשת בשנתיים האחרונות כדירקטורית בדירקטוריון חברת חדשות 13 והייעוץ המשפטי הדגיש כי המינוי עלול ליצור ניגוד עניינים עם תפקידה כחברת מועצה.⁶⁰ בג"ץ נתן צו ביניים שקבע כי מועצת הרשות השנייה "היוצאת" תמשיך לכהן, גם ללא חברי המועצה שהתפטרו. הצו ניתן, בין היתר, בשל החשש ממינויים חדשים בלתי ראויים למועצה, וכן לנוכח "חשש כבד" בדבר מעורבותו של השר או מי מטעמו בהחלטות הפיטורים של חברי המועצה, במטרה לסכל את החלטת בית המשפט (משיבי הממשלה מיוצגים ע"י עו"ד יצחק בם).

מצב ההליך: טרם ניתן פסק דין (לאחר פרסום צו הביניים הממשלה קיבלה החלטה בדבר "אי-הכרה בפעולות מועצת הרשות השנייה שייעשו בניגוד לתנאי החוק").

10. **עתירה בעניין אופן הטיפול בפרשת חקירת הדלפת סרטון פרשת "שדה תימן"**⁶¹ – עתירה שהוגשה בהמשך לפסק הדין שקבע כי לגורמים במערכת אכיפת החוק קיימת "מניעות רחבה" מלעסוק בפרשת "שדה תימן", וכי בגינה של המניעות קמה לשר המשפטים סמכות למנות גורם מלווה לחקירה. בפועל, שר המשפטים לא מינה גורם מלווה לחקירה, ולאחר סיום פעולות החקירה בתיק, היועצת המשפטים למשרד המשפטים קבעה כי יש להעביר את חומרי החקירה לבחינת פרקליט המדינה, שהוא הגורם הבכיר ביותר במערכת שלא חלה עליו מניעות. העתירה מכוונת נגד חוות הדעת הזו ומבקשים לאפשר לשר המשפטים פרק זמן נוסף לצורך מינוי מלווה (שר המשפטים מיוצג ע"י עו"ד דוד פטר).

מצב ההליך: טרם ניתן פסק דין בעתירה.

המקרים בהם דחתה היועצת המשפטית לממשלה את הבקשה לאישור ייצוג נפרד

על פי דיווחים בתקשורת, היועצת המשפטית לממשלה דחתה בקשה לאישור ייצוג נפרד בתשעה מקרים.⁶² מהמקרים שעלה בידינו לאתר (ששה מתוך תשעה) עולה כי במקרה אחד הממשלה חזרה בה מההחלטה שאליה התנגדה היועצת המשפטית לממשלה, ובג"ץ שב ואשרר את עמדת היועצת המשפטית לממשלה; במקרה אחד נדחתה העתירה, בניגוד לעמדת היועצת המשפטית לממשלה; במקרה אחד העתירה נמחקה; ובשלושה מקרים טרם ניתן פסק דין.

להלן מפורטים המקרים שעלה בידינו לאתר:⁶³

A. עמדת היועצת המשפטית לממשלה התקבלה

1. **קידום רפ"ק מאיר סויסה לסגן ניצב** – עתירות כנגד החלטת השר לביטחון לאומי לקדם את רפ"ק סויסה לדרגת סגן ניצב ולמנותו למפקד תחנת דרום תל אביב. הבקשה לייצוג נפרד נדחתה מכיוון שהעמדה

⁵⁹ בג"ץ 63904-03-26 ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל נ' ממשלת ישראל.

⁶⁰ יוחנן פלסנר ותהילה שוורץ אלטשולר "מסבירון: מינוי יפעת בן חי שגב ליו"ר מועצת הרשות השנייה" (המכון הישראלי לדמוקרטיה, 24.3.2026).

⁶¹ בג"ץ 65416-03-26 בחרנו בחיים! – משפחות שכולות ונפגעי פעולות איבה נ' שר המשפטים.

⁶² ראו האמור בה"ש 2.

⁶³ ישנם מקרים שבהם היועצת המשפטית לממשלה דחתה באופן ראשוני את הבקשה, אך לבסוף אישרה את הייצוג הנפרד (לדוגמא: עניין הגיוס). בהקשר זה, ראוי להזכיר גם עתירה מנהלית כנגד החלטת משרד החינוך להוציא תוכנית של פורום המשפחות השכולות ממאגר התוכניות החיצוניות שמנהלי בתי ספר יכולים לבחור מתוכן. במסגרת ההליך העיקרי הוגשה בקשה לפסילת השופט בתיק, ושר החינוך ביקש לקבל ייצוג נפרד ביחס לבקשה לפסילת השופט, והשופט פסל את עצמו (עת"מ 32169-09-24 פורים המשפחות: משפחות שכולות למען שלום, פיוס וסובלנות נ' שר החינוך).

המשפטית של הייעוץ המשפטי לממשלה היא שהמינוי נעשה שלא כדין ואין מדובר בסוגיה חוקתית או משטרית עקרונית.⁶⁴ גם עתירתו של ח"כ בן גביר נגד החלטת היועצת המשפטית לממשלה שלא לאפשר לו ייצוג משפטי נפרד בעת שכיחן כשר לביטחון לאומי – נדחתה. פסק הדין שב והדגיש את מעמדה המחייב של חוות הדעת של היועצת המשפטית לממשלה ואת תפקידה כמייצגת המדינה בערכאות, וקבע כי מקרה זה אינו נכנס בגדר המקרים החריגים שבהם היועצת המשפטית לממשלה מוסמכת להביא בפני בית המשפט את עמדתה החולקת של הרשות.⁶⁵

מצב ההליך: בית המשפט ביטל את החלטת השר למנות את רפ"ק סויסה למפקד תחנת דרום תל אביב, ובכך צידד בעמדת היועצת המשפטית לממשלה.

2. **ניסיון להרחיב את ההיתר לייצוג נפרד שניתן לממשלה בבג"ץ בעניין גיוס חרדים** – כאמור לעיל, בעתירה בעניין גיוס החרדים ניתן היתר לייצוג נפרד לממשלה בלבד, והובהר כי משרדי הממשלה ויתר גופי המדינה הרלוונטיים – ובראשם משרד הביטחון, צה"ל ומשרד החינוך – לא יהיו מיוצגים באופן פרטי. בתגובה ובניגוד להחלטת היועצת המשפטית לממשלה, הממשלה העבירה את החלטה מס' 1724 (30.4.2024), לפיה "משמעות הייצוג הנפרד לממשלה בבג"ץ היא ייצוג נפרד לממשלה ולכל משרדי הממשלה וגופי המדינה הרלוונטיים". בעתירה שהוגשה נגד החלטת הממשלה היועצת המשפטית לממשלה סירבה לבקשת הממשלה לייצוג נפרד בעתירה זו.

תוצאה: בא כוח הממשלה הודיע במסגרת ההליך כי הממשלה חזרה בה מהחלטתה. על אף ההסכמה בין הצדדים בסוגיה זו, בפסיקתו הדגיש בג"ץ את חשיבות סמכות הייצוג הבלעדית ואת העובדה כי אין משמעו של ייצוג נפרד ייעוץ נפרד.

3. **עניין חלוקת רישיונות נשק ע"י המשרד לביטחון לאומי**⁶⁶ – העתירות ביקשו לבטל רישיונות הנשק שהוענקו בחוסר סמכות. היועצת המשפטית לממשלה סירבה לאשר לשר לביטחון לאומי ייצוג נפרד בשל פתיחתה של חקירה פלילית בעניין שמונע את השלמת הבדיקות הנדרשות בהליך.

מצב ההליך: העתירות נדחו לאחר שבמהלך חיי העתירה התייתרו הסעדים המבוקשים, והמשיבים הבהירו כי השאלה המתעוררת בעתירה "אינה אקטואלית עוד". כך, לדוגמא, מי שאינם פקידי רישוי חדלו מלעסוק במתן רישיונות כלי ירייה; נפתחו חקירות פליליות בנוגע למתן רישיונות; ובחלק מהמקרים אף הותלו או בוטלו רישיונות שניתנו. עם זאת, הודגש כי אין בדחיית העתירות כדי ללמד על תקינות התנהלות המשיבים בשעתו, ומאחר שהעתירות השיגו את מטרתן, נקבע כי משיבי המדינה יישאו בהוצאות העותרות.

B. עמדת הממשלה התקבלה (דחיית עמדת היועצת המשפטית לממשלה)

1. **מינוי ד"ר אודליה מינס למ"מ יו"ר הרשות השנייה**⁶⁷ – עתירה כנגד החלטת הממשלה למנות את מינס לתפקיד ממלא מקום יו"ר הרשות השנייה, חרף התנגדות הייעוץ המשפטי לממשלה, שסבר כי היא אינה עומדת בתנאי הכשירות לתפקיד. הבקשה לייצוג נפרד נדחתה מכיוון שהמקרה אינו נמנה עם המקרים הנדירים והחריגים בהם יש מקום לאפשר ייצוג נפרד לממשלה.⁶⁸

⁶⁴ אביעד גליקמן "קידום הקצין שהשליך רימון: נדחתה בקשת בן גביר לייצוג נפרד" **רשת** 13 (2.9.2024).

⁶⁵ בג"ץ **הייצוג הנפרד**, לעיל ה"ש 1.

⁶⁶ בג"ץ 433/24 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' השר לביטחון לאומי**.

⁶⁷ בג"ץ 34680-08-24 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר התקשורת**.

⁶⁸ מכתב מאת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי), עו"ד ד"ר גיל לימון, לשר המשפטים, יריב לוין, בנושא **"בקשת לייצוג נפרד של הממשלה בשלוש עתירות"** (20.8.2024).

תוצאה: העתירה נדחתה, והשופט סולברג ציין במסגרתה כי לא היה מקום שלא להתיר לשר ייצוג נפרד. לדבריו, בנסיבות ש"בהן אין המדובר על אי-חוקיות ברורה וגלויה – [...] אין לשלול מרשות שלטונית את יומה בבית המשפט, היינו את הניסיון לשכנע את בית המשפט בחוקיות עמדתה". הוא סבר כי עניין זה "מרוחק מרחק רב מ'אי חוקיות ברורה וגלויה'" ולכן היה מקום להתיר ייצוג נפרד לשר.

C. היעדר שונות מהותית בין עמדת הממשלה לעמדת היועצת המשפטית לממשלה

1. **החלת "דין רציפות" על חוק הגיוס** – עתירה כנגד החלטת הממשלה להחיל דין רציפות על הצעת חוק הגיוס שהוגשה לכנסת הקודמת בשנת 2022.⁶⁹

מצב ההליך: העתירה נדחתה. השופטים הסכימו עם המשיבים (כולל היועצת המשפטית לממשלה), שסברו כי דין העתירה להידחות בשל כך שאין מקום לביקורת שיפוטית על הליכי חקיקה בשלב שבו אלה טרם נשלמו.⁷⁰

2. **מינוי אליעזר (צ'ייני) מרום לתפקיד פרויקטור הצפון**⁷¹ – עתירה כנגד החלטת הממשלה למנות את מרום לתפקיד ראש מטה היישום לשיקום ארוך טווח במשרד ראש הממשלה ("פרויקטור הצפון"), אף שהיועמ"שית הזהירה מפני ניגוד עניינים בשל מעורבותו של מרום בפרשת הצוללות, וקראה להשיב את העניין לבדיקה נוספת של ועדת המינויים. הבקשה לייצוג נפרד נדחתה מכיוון שהיועצת המשפטית לממשלה אמנם סברה שקיים קושי מהותי בהליך המינוי ובאישורו, אך לא קמה מניעה משפטית לאשר את המינוי. על כן, היא הבהירה כי ניתן להגן בהליך השיפוטי על ההחלטה.⁷²

תוצאה: העתירה נמחקה לאחר שמרום הודיע על התפטרותו מתפקידו כפרויקטור הצפון.

ד. סיכום

מתוך הנתונים עולה מגמה ברורה והיא שהממשלה הנוכחית מבקשת באופן שיטתי לפעול בניגוד לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, קרי – לפעול בניגוד לחוק. בכך, הממשלה פוגעת במעמדה של היועצת המשפטית לממשלה כשומרת הסף של שלטון החוק, ובערך היסודי של שלטון החוק. הנתונים מלמדים כי במקרים שבהם ניתן לממשלה היתר לייצוג נפרד, עמדת היועצת זוכה באופן עקבי לאשרור בבג"ץ, כך שנראה כי הממשלה מבקשת ייצוג נפרד כדי להצדיק באמצעותו החלטה או פעולה בלתי חוקית. ראוי לזכור כי הממשלה כפופה לחוק ולדין, ואינה עומדת מעליהם.

⁶⁹ בג"ץ 4769/24 משמר הדמוקרטיה הישראלית נ' ועדת השרים לענייני חקיקה.

⁷⁰ בג"ץ 4769/24 משמר הדמוקרטיה הישראלית נ' ועדת השרים לענייני חקיקה (פסק דין מיום 26.6.2025).

⁷¹ בג"ץ 19416-08-24 ברקת נ' ראש הממשלה.

⁷² מכתב מאת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי), עו"ד ד"ר גיל לימון, לשר המשפטים, יריב לוין, בנושא "בקשת לייצוג נפרד של הממשלה בשלוש עתירות" (20.8.2024).